

Læsning som forhandling

– Amerikansk poststrukturalistisk teori og litterære pragmatikker.

Brian G. Caraher

En af konsekvenserne af den post-strukturalistiske teoris indflydelse på 1970'ernes og 1980'ernes nordamerikanske litteraturscene har været en genoplivet interesse for litteraturlæsernes store, aktive betydning. En fornyet opfattelse af læsning som en fremadskridende forhandling om de læseprocessuelle konstruktioner, der influerer på en given tekst, sætter tydeligt fokus på den aktuelle læsers grundlæggende aktivitet. Læsere, hvadenten de betragtes individuelt eller i gruppesituationer som for eksempel i klasselokalet og i studiegrupper, frembringer alt, hvad der tæller som viden om en litterær tekst og som offentlige udsagn, via forhandling. Læsere har ikke nogen umiddelbar eller "transparent" adgang til litterære betydninger og implikationer. En sådan viden må opnås og læres igennem interaktionerne imellem en læser og en bestemt tekst, imellem forskellige læsere og imellem de forskellige kontekster, der er fundamentale for den institutionaliserede litteraturforskningens aktivitet. Den slags viden, der fremkommer ved og igennem litterær læsning, er aldrig bare postuleret eller uundgåelig og ahistorisk. Den konstrueres – forhandles – på en pragmatisk måde og fortløbende igennem den kognitive udveksling mellem læsere.

Forhandlingen af fortolkende hypoteser efterlader dog ikke læserne i en solipsistisk verden, som de selv har opfundet. Forhandlingen om hypoteser vedrørende litterær forståelse bevirker, at læserne og kritikerne bliver opmærksomme på de intersubjektive, konkrete specifikationer af læseprocessen. Jonathan Cullers fremhævelse af den uundgåelige "dualisme" i læsererfaringen og af de tekstlige kvaliteter som et "strukturelt kendetegn" for, hvad han kalder "beretninger om læsning", er i høj grad vedkommende her.¹ Selvom han foretager denne vigtige observation på en noget afdæmpet facon, så er Cullers anerkendelse af den epistemologiske dualisme mellem erfaringen med læsning og sansningen af tekstlige egenskaber bemærkelsesværdigt vigtig.

Man kunne i et skematisk referat sige, at teorier, som dem vi har diskuteret, understreger, at man ikke, ved at læse en tekst, autoritativt kan afgøre, hvad der er i den, og hvad der ikke er i den, og de håber derfor ved at vende sig mod

læserens erfaring at kunne sikre et andet grundlag for poetik og for bestemte fortolkninger. Men det viser sig at være lige så svært at sige, hvad der er i læserens eller en læsers erfaring, som hvad der er i teksten: 'erfaring' er splittet og udskudt – allerede bag os som noget der skal genfindes, men stadig foran os som noget der skal produceres. Resultatet er ikke et nyt fundament, men beretninger om læsning, og disse beretninger genindsætter teksten som en agent med bestemte kvaliteter eller egenskaber, eftersom fremgangsmåden afkaster mere præcise og dramatiske beretninger, ligesom den skaber mulighed for en lærdom, der tillader at fejre de gode værker. Et værks værdi hænger sammen med den evne til effekt, der tilskrives værket i disse beretninger – en evne til at producere stimulerende, foruroligende, bevægende og reflekterende erfaringer.²

Den uadskillige interaktion mellem værk og læser producerer både den eftertragtede læsererfaring samt "bestemte kvaliteter og egenskaber", der tilskrives "teksten som agent"³. Sådanne erfaringer med læsning og tekstlige kvaliteter er altid karakteristika, der konstrueres og fortælles i et givet fællesskab, de er ikke desto mindre effektfulde, værdifulde og virkelige, fordi deres gensidige samproduktion i høj grad involverer erfaringen med noget, man endnu ikke er, eller med noget, der endnu ikke er en del af én selv.

Denne uadskillige dualisme mellem tekst og læser udspilles selvfølgelig pragmatisk igennem den komplekse kognitive proces med konstruktion og forhandling af fortolkende hypoteser. I *Stories of Reading: Subjectivity and Literary Understanding* bruger Michael Steig ikke kun "Cullers fremhævelse af uopløselige dualismer i det at tænke om læsningen", men begynder at aktivere en model for forhandling.⁴ Steig er enig med Culler i, at forskellige "beretninger om læsning" både implicerer en replicerende læser og en forholdsvist afgrænset tekst. De fortolkningsstrategier, som en læser medbringer til forståelse af en tekst, reflekterer meget mere end kun den pågældende læsers, eller hendes/hans fortolkningsfællesskabs subjektive forudsætninger.

Man kunne sige, at sådanne procedurer gør os mere opmærksomme overfor beskaffenheden af vores interaktion, som læsere, med teksten, som derved tager os med ind i en verden, hvor det pågældende menneske, den individuelle læser, opnår litterær forståelse og kommunikerer den videre til andre.⁵

Vore fortolkningsstrategier, i forbindelse med litterære spørgsmål, åbner os for en vedvarende interaktion med *andre*, hvad enten *andre* skal opfattes som de tekster, vi læser eller som de læse- og samtalepartnere, som vi når til forskellige niveauer af interaktion og forståelse med, afhængig af vor individuelle interaktion med tekster. Nøglen til sådan et interaktivt engagement med den litterære tekst som "anden" ligger dog i det, som motiverer opmærksomheden omkring interaktionen. Steig hævder, at

usikkerhed, forvirring og konflikt er væsentlige for en opmærksomhed omkring litterær interaktion og væsentlige for motivationen til fortolkning.

Værker, der bygger på mimesis eller på repræsentation (narrativ eller dramatisk), eller 'fremstilling' (narrativ, dramatisk, lyrisk eller i nogle tilfælde forklarende), fremkalder typisk modstridende og i nogen grad forstyrrende følelser, så vel som forvirring i forhold til, hvordan den verden, der er repræsenteret i værket, skal forstås i forhold til ens egen verden og følelse af selvet. Sådanne konflikter og forvirring er i blandt de vigtigste motiver for fortolkning.⁶

Således indbefatter læsning som interaktion en form for udfordring og en opdagelsesproces. Læserne kæmper for at udrede deres respons og for at finde veje til at løse følte konflikter og forvirring, som sætter spørgsmålstejn ved de fremherskende vaner og forudfattede meninger om deres syn på verden og dem selv. Denne situation fører læserne mod en opmærksomhed omkring tekstens beskaffenhed så vel som omkring deres egen respons' beskaffenhed.

...opmærksomhed omkring ens egne eller rapporter om andres læserfaringer og associationer leder ofte til 'dramatiske sammenstød', 'overraskelser' og til en form for 'opdagelse' af noget, der synes at være i teksten. Det er således en af de absolutte, men også udfordrende begrænsninger for litterær kritik, at vi aldrig kan være helt sikre på om vi, i det aspekt af læseprocessen der føles som opdagelse, har fundet noget 'udenfor derovre' eller 'indenfor her'.⁷

I den litterære læsning placeres vi i en uadskillig dualisme mellem selv og anden, som tilskynder os til gennemgå og anerkende, føle og vide, at opdagelsesprocessen involverer en ofte krævede udforskning af det, der eksisterer både indeni og udenfor vort replicerende selv.⁸

Steigs kortfattede definition af litterær fortolkning sammenfatter denne epistemologiske situation af uadskillig dualisme og den tekst-fokuserede opgave at opdage og formulere noget, der må anses for at være både indeni og udenfor det replicerende selv.

Jeg foreslår, at fortolke er at forklare en eller anden semantisk eller semiotisk struktur ved hvis mening, der er sat spørgsmålstejn, selv hvis det bare er et spørgsmål om, hvordan man vælger at opfatte den. Det er en pragmatisk opgave, der, på et fundamentalt psykosomatisk niveau, er motiveret af den nysgerrighed og ængstelse, som usikkerheden skaber.⁹

Oplevelsen af usikkerhed, forvirring eller konflikt i forbindelse med den måde, hvorpå vi som læsere skal "forklare en eller anden semantisk eller semiotisk struktur" tilskynder på pragmatisk vis til et fortolkende og

afklarende arbejde. Vi konstruerer forskellige beretninger eller forklarende hypoteser for at redegøre for problematiske detaljer og spørgsmål vedrørende vore oplevelser med tekster. Disse kognitive konstruktioner hjælper samtidigt med at forklare vor erfaring med læsning, såvel som vor opfattelse af tekstlige kvaliteter og egenskaber. Alligevel eksisterer disse erkendelseskonstruktioner ikke monologisk. De bliver artikuleret som svar på et spørgsmål, problem eller tilstand af erfaring, der afslører os som læsere i en dobbelt interaktion med noget *udenfor derovre*. Vore beretninger om læsning, vore forklarende hypoteser om selv den mindste detalje, eksisterer også i interaktion med specifikke tekster og tekstlige spørgsmål og med andre persons replicerende selv.

Der eksisterer allerede mindst to rummelige modeller for litterær læsning og respons som tekst-specifik interaktion. Begge følger i høj grad den retning, der er udkastet i Michael Steigs arbejder med hensyn til konstruktion og forhandling af fortolkende hypoteser. For eksempel tilstræber mit eget værk om litterær læsning og respons, *Wordsworth's "Slumber" and the Problematics of Reading*, en interaktionel model, der fremstiller en version af den uafvendelige dualisme mellem tekst og læser, men med særlig emfase på de perceptionsmæssige kvaliteter og kognitive problematikker, der opnås i den processuelle læseoplevelse og undersøgelse. Jeg beskriver især konstruktionen af hypoteser i konkurrence og i konflikt med hinanden, og undersøger forskellige af de fortolkningsmetoder, der historisk set har været anvendt i forbindelse med Wordsworths "A Slumber did my Spirit seal". Kort sagt, interaktion mellem en bestemt tekst og forskellige læsere producerer forskellige kvaliteter, der kun føles og genvindes under bestemte læsninger. Disse kvaliteter tjener som tydlige retningslinier for de kognitive problemer, som kollektivt afgrænser de mulige veje for en bestemt litterær undersøgelse. En komplet, tekst-specifik matrix af sådant forbundne kognitive problemer kalder jeg 'læsningens problematikker'. Adskillige virkelige læsninger, så vel som historisk set vel afgrænsede retninger for fortolkning af Wordsworths lyrik, for nu at tage mit eget eksempel, har hjulpet med til at konstruere konkurrerende hypoteser for digtets betydning. Afklaring, forhandling og dom mellem kendetegnene, problemerne og værdierne af disse fortolkende hypoteser giver den litterære undersøgelse omkring "A Slumber"¹⁰ mulighed for at tilvejebringe en næsten fuld redegørelse for, hvad der foregår mellem nogle givne læsere og denne tekst. Faktisk kan den ofte åbenlyse konflikt imellem konkurrerende fortolkninger hjælpe en til at forhandle sig frem til mere overbevisende og indlysende sammenhænge mellem detaljer og strukturelle kendetegn ved den tekst, der tolkes.

Kathleen McCormick tilbyder ligeledes en vigtig model for litterær læsning og respons som interaktion, og hendes model bygger på læsning af episoden "The Wandering Rocks" i *Ulysses* som den eksemplariske

tekst.¹¹ Hun påberåber sig en "interaktiv teori om betydning", som kæmper "for at gøre mere tilfredsstillende rede for både læserens og tekstens status i læseprocessen" (pp. 42-43). McCormick anfører en bestemt tekst og en enkelt studerendes forsøg på at forhandle forståelser af denne tekst. "The Wandering Rocks"-episoden præsenterer udfordringer, problemer og vanskeligheder for studerende, der læser *Ulysses* for første gang, de bryder deres hjerner med forskellige passager, udvikler strategier for at få mening ud af teksten. McCormick hævder, at hendes studerende håndterer vanskelige linier i episoden ved at udvikle fortolkningsstrategier, der er i harmoni med de tekstlige træk, de har erfaret gennem deres læsning.

Efter anden eller tredje læsning foreslår nogle studerende, at disse linier indikerer en samtidighed for handling mellem vignetterne; andre foreslår at en passage, hvor en af disse mærkelige linier optræder, er en ironisk kommentar til en anden passage, hvori linien igen optræder. Nogle studerende foreslår, at disse linier forener en ellers fragmenteret tekst; andre foreslår, at de fragmenterer en allerede splittet tekst yderligere. Men alle disse studerende, uanset deres fortolkninger, har lagt mærke til disse linier i teksten og har forsøgt at forbinde dem med større tekststykker. De fleste fortæller, at de aldrig har mødt en tekstlig strategi som denne før, og dog er de alle tilsyneladende i stand til at udvikle strategier for læsningen af disse linier, ganske enkelt ved at læse og genlæse teksten.⁶ (pp. 40-41), (Min udhævning).

Interaktionen med teksten i processen med læsning og genlæsning afkaster på samme tid en kognitiv konstruktion af fortolkningsstrategier og en erkendelse af tekstlige kendetegn, som man ikke har mødt tidligere, og som ikke nødvendigvis er omfattet af fortolkningsstrategier, som læsere (eller grupper af læsere) allerede har. McCormick understreger, at:

gængse teorier om læserrespons og kritik ikke kan forklare, hvordan læsere kan opfatte noget, de ikke ventede at finde i en tekst, og de kan heller ikke forklare, hvordan læsere, under læsningen, kan udvikle læsestrategier for at imødekomme usædvanlige tekstlige strategier (p. 41).

Ikke desto mindre findes disse perceptioner af tekstspecifikke kvaliteter og erkendelser af tekstfokuserede strategier. Træk og kvaliteter, der tester, udfordrer og tilskynder til en revision af gængse fortolkningsstrategier, giver anledning til opmærksomhed overfor både operative strategier og tekst-specifikke træk. I anerkendelse af de kognitive processer, som læsere gennemgår på deres vej til at forstå en bestemt litterær tekst, argumenterer McCormick for, at teoretikere, der skriver om litterær respons, kan begynde at forstå, "at modtagerne er på sin vis influeret af de objekter de møder" (p. 42). Kathleen McCormicks version af den uundgåelige dualisme mellem læser og tekst viser, hvordan virkelige læsere konstruerer

fortolkende hypoteser, stærkt motiveret af deres perception af tekst-specifikke træk.

McCormick forklarer den kognitive proces' arbejde i dannelsen af disse tekstligt motiverede, fortolkende hypoteser ved at henvise til "den psykologisk-realistiske teori om sprog-perception", der er formuleret af Robert Verbrugge.

Ifølge Verbrugge er en tekst i stand til at udløse og indskrænke forestillinger både p.gr.a. sprogets regelmæssigheder og p.gr.a. læsernes tilpasning til sproget. Verbrugge anser sproget for at være "et sæt abstrakte instruktioner til at udføre bestemte former for ræsonnerende og problem-løsende procedurer, afhængig af konteksten". Med andre ord, i sproget er der abstrakte regelmæssigheder, der er indbyrdes relaterede... Disse leder og indskrænker læserens fortolkning, men de bestemmer den ikke. Det er ikke symbolets form per se, den psykologiske realisme er interesseret i, men i hvordan, som Verbrugge fremfører, "symbolets form er metaforisk aktiv i formningen af en modtagers perception eller handling" (p. 45).

De tekstlige træk, de "sproglige regelmæssigheder", der deles af en social gruppe tilskynder til respons; de er "abstrakte regelmæssigheder" som leder og dog aldrig afgør fortolkende konstruktioner. De er relaterede aspekter af det litterære værk, som *kun* bliver mulige at erkende i den litterære perceptionserfaring, og *kun* i den specielle form, læseren giver dem i tilegnelsen af dem. Alligevel afslører den psykologisk-realistiske kognition den bestemte form, som modtagerens aktive forsøg på forståelse antager og de træk i det lingvistiske "symbol", som han eller hun er motiveret til at fortolke. Sådanne tekstlige træk eller "regelmæssigheder" skal aldrig ses som "objektive" eller som havende en apriori-status i forhold til forståelsen. De er altid relaterede til en kontekst, altid konstrueret i den litterære kognition.

For eksempel samler de udvalgte fortolkende hypoteser om de vanskelige sætninger, der gentages i Joyces "The Wandering Rocks"-episode, opmærksomheden omkring McCormicks studerendes igangværende arbejde med fortolkende konstruktioner. Sådanne hypotesers kognitive konstruktion afslører også de studerendes møde med "abstrakte relationelle regelmæssigheder", som ikke er begrænset af deres egne forudsætnings og forudfattede meningers "hermeneutiske cirkel". Ifølge McCormick konstituerer de interpolerede, parataktiske sætninger i *Ulysses'* tiende kapitel

...tekstlige strukturer, som abstrakt foreslår læseren, at sidestillede segmenter på sin vis er relaterede, men ofte giver de kun meget lidt eller ingen information om forholdets beskaffenhed. Hvordan læsere konkretiserer dette forhold, d.v.s., hvad de bestemmer, at indskuddene betyder, afhænger af deres litterære, lingvistiske,

kulturelle og historiske baggrund, men det, at de prøver på at bestemme et forhold mellem indskud og større kontekster, er i forvejen et resultat af deres erkendelse af en intersubjektiv verificerbar tekstlig struktur. (p. 46)

Således muliggør læsernes "kulturelle tilpasning" – deres forudsætninger, forudfattede meninger og forskellige niveauer for lingvistisk og litterær kompetence – en relationel erkendelse af tekstspecifikke træk. Men disse træk dukker op som tekstens relationelle og intersubjektive regelmæssigheder, som læsere kan og vil konstruere på mange forskellige konkrete måder. Læsernes betydnings-konstruktioner involverer bestemte forhandlinger med tekster, men de relationelle og intersubjektive regelmæssigheder i disse tekster tillader også læserne at forhandle mellem forskellige konstruktioner for at forstå andre brugbare 'tilpasninger' og operative fortolkningsstrategier.

Kathleen McCormicks opfattelse af tekst-specifikke kvaliteter som abstrakte, relationelle og intersubjektive regelmæssigheder ser ud til at være en mere fundamental eller tekst-baseret udgave af min ide om, at litterær læsning involverer perceptionsmæssige kvaliteter, der giver tydelige retningslinier for formuleringen af kognitive problematikker. Det vigtige punkt, hvor de to modeller om læsning som tekst-specifik, interaktiv forhandling af fortolkende hypoteser konvergerer, involverer den perception, som læseren har af kvaliteter, der er lige så afhængige af læsehandling som af noget, der ikke helt er indbefattet i læserens forudsætninger. Sådanne kvaliteter – som er relationelle og intersubjektive træk af interaktionen mellem virkelige læsere og specifikke tekster – fremprovokerer og styrer produktionen af de fortolkende hypoteser, som i sig selv er forsøg på at stabilisere meninger om de perciperede kvaliteter. Denne paradoksale relation mellem perceptionsmæssige kvaliteter og begrebslige hypoteser, måske den kognitivt set mest pålidelige måde, hvorpå man kan fremstille den uundgåelige dualisme mellem tekst og læser, afgrænser arenaen for litterær læsning som forhandling og indkapsler dens pragmatikker.

Divergenser, konflikter og konkurrence imellem begrebslige hypoteser vedrørende et litterært værk afslører de grænser, der virker for bestemte sæt af fortolkningsmæssige forudsætninger.¹² Som Paul B. Armstrong har udtrykt denne kognitive situations natur,

Vi sætter vores forudsætninger i scene, når vi følger dem i fortolkningen af et værk. Men vi sætter dem også på spil, hvis vort møde med en tekst kan vinde over vore forventninger og udfordre vore antagelser.¹³

Vores fortolkende hypoteser om bestemte kunstværker skyldes i høj grad vore forudsætninger, forventninger og antagelser om, hvad værket burde

tilbyde eller tilbyder. Fortolkninger giver dog også mulighed for at *forhandle* de udfordringer, som vore forudfattede meninger og hypotetiske opfattelser kommer ud for. Distinkte, tekst-fokuserede og tekst-specifikke kvaliteter giver mulighed for at teste beskaffenheden af og forhandle pragmatiske justeringer i vore indledende hypoteser.¹⁴ Sådanne tekst-specifikke kvaliteter fungerer som bevis eller som relationelt konstruerede fakta, som vi kan bruge til at forfine vore kognitive konstruktioner eller hypoteser.¹⁵

Edmund Wilsons og Terry Eagletons læsninger af *Ulysses*, som jeg citerer og diskuterer i kapitel 1 og 2 i min kommende bog *The Joy of Reading*, giver tekst-nære eksempler på den pragmatiske relation mellem begrebslige hypoteser og perceptible kvaliteter. Wilson og Eagleton mener, at der er en lignende form for velovervejet, snedig vanskelighed lagt til rette for de læsere, der læser *Ulysses*. Men de formulerer denne vanskelighed på forskellig vis. Wilson konstruerer et billede af en maskinel tekst, hvis "elementers mekaniske kombinationer... forfejler deres samarbejde." Eagleton anser teksten for at være "en kendt vare" som "nægter varestatus, mens den paradoksal nok, i hver sætnings snedige, sammenpressede forviklinger, paradierer det intensive arbejde der indgik i dens produktion". Disse to konstruktioner af en egenskab, der er perciperet i interaktionen mellem en læser og en bestemt tekst, viser det, som standser både Wilsons og Eagletons læsninger; nemlig en abstrakt og relationel opfattelse af at *Ulysses'* snedige struktur, set som en innovativ, hybrid form for fortælling, ikke holder overfor læsere af moderne europæiske romaner.

Denne måde at se denne kvalitet på kan dog tilskynde læserne til at stille spørgsmål ved den fortolkningsmæssige oprindelse af de forudfattede meninger, der styrer Wilsons og Eagletons syn på moderne litteraturhistorie, på den modernistiske litterære form, og på udformningen af Joyces *Ulysses*. Wilsons forudsætning, at *Ulysses'* innovative form involverer en blanding af naturalistisk fortælling og symbolistisk teknik, tillader ham at placere teksten i den moderne litteraturhistorie og gøre rede for den under et og formelt. Eagletons forudsætning, at Joyces bog involverer et sæt af ideologiske og formelle modsigelser imellem de episke idealer for klassisk realisme og de eksisterende realiteter i moderne naturalisme, tillader ham, på samme måde, at placere teksten i en fortælling om moderne litterær ideologi og form. Men både Wilson og Eagleton mener, at der er en form for teknisk, produktiv og forfattermæssig overdetermination, som immobiliserer den narrative og receptive læserforståelse. Med andre ord, deres forudsætninger frembringer fortolkende hypoteser, som forhindrer dem i en læsning af *Ulysses*. I stedet fremkommer en matrix af fire forbundne fortolkningsstrategier, som jeg vælger at kalde "problematikkerne i det at læse *Ulysses*". Denne læsningens problematikker udgøres af de fortolkende hypoteser, Wilson

og Eagleton har til fælles, og svarer godt til de spørgsmål, læserne af denne Joyceske tekst stiller sig.

Disse fire fortolkningsstrategier er åbenlyst generelle, men dog orkestrerer de på forskellig måde Wilsons og Eagletons kamp for at komme til forståelse med en kvalitet, perciperet ved læsning af Joyces bog. For det første sikrer nogle hypoteser vedrørende placeringen af *Ulysses* i den moderne historie af *læselige* litterære værker dens historiske og narrative læselighed. For det andet hjælper nogle begreber om omfanget af den litterære form eller genre, der er involveret i forfatterens produktion og i læserens forståelse af bogen, med at orientere imod kendte, genkendelige og læselige kognitive forventninger. For det tredje giver en vis grad af determinering med hensyn til bogens naturalistiske, fortællende kerne og de tekniske og stilistiske overdrivelser en *let læselig* bifurkation af dens ellers enormt komplekse, retoriske strategier. For det fjerde tillader splitelsen mellem et begreb om forfatteren som aktiv producent og læseren som passiv konsument både Wilson og Eagleton at *forklare den vanskelighed, der er for læserforståelsen* af Joyces fint udførte, over-determinerede vare. Disse fælles fortolkningsstrategier, frembragt af Wilsons og Eagletons læsninger af *Ulysses*, fremstår som kognitivt rekonstruerede forhandlinger af deres indledende, operative, fortolkende hypoteser. Jeg vil også påstå, at disse fire fortolkningsstrategier artikulerer et sæt fundamentale begrebslige veje for læsere, der forsøger at komme til forståelse med vanskeligheden ved at læse Joyces *Ulysses*, d.v.s. at disse fire fortolkningsstrategier viser de problematikker, der opstår ved læsning af Joyces bog.

Et andet eksempel på pragmatiske bevægelser mellem begrebslige hypoteser og perciperede kvaliteter kan findes i Robert Scholes' nyligt udkomne post-strukturalistiske værk, der bærer titlen *Protocols of Reading*. Scholes' ønske om at læse James Joyces livs 'tekst', viser ham i færd med at konstruere en "moderfortælling" om europæisk modernisme, som et "indledende postulat" eller en fortolkende hypotese, der ikke kun vil bestemme læsningen af Joyce, men også en hel tidsalders kulturelle "hypertekst".¹⁶ Bestemte vanskeligheder og potentielle genstridige egenskaber ved Joyces udtrykte politiske holdninger bliver filtreret ud af den hermeneutiske stivhed i denne konstruktion. Dominic Manganiello og Colin MacCabe konstruerer dog lokale og tekstspecifikke træk og kvaliteter ved Joyces liv og holdninger. De er enige med Scholes i, at Joyce var meget tiltrukket af og influeret af international socialisme, men deres læsninger af Joyces litterære værker og af hans korrespondance viser modstridende konstruktioner af vidnesbyrd om Joyces politiske holdninger.¹⁷ I stedet for at Joyces interesse for socialisme bliver assimileret indenfor den samme 'tekst' og 'læsning', som man kan sige, styrede Benito Mussolinis liv, således som Scholes påstår, fremfører de Joyces særegne, individualis-

tiske og anarkistiske version af socialisme og hans anti-borgerlige foragt for ægteskabet. En konstruktion af Joyces interesse i socialisme er åbenlyst operativ i Manganiellos og MacCables studier, men disse to kritikere justerer artikulationen af en sådan hypotese pragmatisk, idet denne er afhængig af de konkrete kvalifikationer, som den må forhandle for at vise de perciperede egenskaber ved Joyces liv og værker.

Det synes at være almindeligt at have et billede af Joyce som forfatter, når man læser hans liv og værker. Robert Scholes konstruerer et billede af Joyce som en paradigmatisk ung europæisk modernist, Manganiello og MacCabe konstruerer billeder af Joyce som en anarko-socialist, som svarer til deres version af Joyces særegne, ofte idiosynkratiske, politiske holdninger. For læsere af Joyces værker, så vel som for læsningens teoretikere, skaber disse tekster billeder af den Joyce, de læser. Faktisk kan der under forskellige læsninger opstå utallige billeder af Joyce, (*Joyces of reading*). Men den læseraktivitet, der består i at konstruere et billede af Joyce for at autorisere ens kognitive konstruktioner og forhandlinger om et eller alle Joyces værker, involverer en holistisk evaluering af en agents praksisser og implicerede motiver, som altid grænser til det hypotetiske.¹⁸ Tilfældene med anonyme tekster eksemplificerer måske denne pointe bedst, men selv en kendt forfatter som James Joyce frembringer ofte dilemmaer i forhold til, hvordan læsere kan anskue og evaluere hans rolle som den autoriserende agent for teksterne.¹⁹

Michael Steig har overbevisende argumenteret for vigtigheden af forbindelsen mellem læsernes respons og det billede af forfatteren, der er underforstået i de betydninger og motiver, som en læser tillægger en tekst.²⁰ Steig noterer, at "den forfatter, som vi refererer til, i høj grad er en funktion af den fortolkende proces", men denne konstruerede forfatterfunktion er ikke desto mindre essentiel for den form for forhold en læser, ligesom Steig selv, etablerer med en tekst:

*Motivet for at skabe sådanne forbindelser er et begær efter at definere og stabilisere min respons på teksten, ved at placere et led mellem forfatterens subjektivitet og min, hvilket uden tvivl stammer fra et behov for at etablere en form for autoritet for mine fortolkninger, selvom jeg samtidigt anerkender dem som konstruktioner.*²¹

Alexander Nehamas har beskrevet denne proces som en proces, hvor fortolkere konstruerer en "postuleret forfatter", der er en personifikation af eller en repræsentation for den målrettethed, intentionaltet og udtryksfuldhed, som læsere antager er essentiel for tekstlig produktion.²² Autoriteten har sin oprindelse i denne form for produktiv repræsentation. Forfatteren er den forudsatte agent, som har produceret en tekst, som læserne er engagerede i at konstruere sandsynlige hypoteser for.

Forskellige fakta og træk vedrørende forfatterens liv og miljø, sådan som dem Manganiello og MacCabe har udviklet om Joyces politiske holdninger, hjælper med ved konstruktionen og rekonstruktionen af læsernes billeder af forfattere som producenter af tekster. Men postulationen om en forfatter er en yderst vigtig, hypotetisk, fortolkende konstruktion, som sætter læserne i stand til at placere en tekst indenfor en bestemt kontekst.

Ifølge Nehamas postulerer læseren, at forfatteren er "den agent, hvis handlinger bestemmer tekstens træk, han er en person, en hypotese der accepteres provisorisk, en person der styrer fortolkningen og som til gengæld bliver modificeret i dette lys".²³ Forfatteren er altså en forestillet, produktiv agent for tekstlige træk og kvaliteter, som en læser selv konstruerer i læsningen. Læsere tester ofte deres kognitive konstruktioner af tekster imod deres egne, hypotetiske og korrigerbare forestillinger om sandsynlige, mulige og postulerede forfatterautoriteter. Arbejdet med litteraturkritik og videnskab vil ofte forsøge at dokumentere, vurdere, syntetisere og forfine nogle af de mest konsistente og sammenhængende forestillinger om forfattere. Med andre ord, den kognitive konstruktion af og den fremadskridende forhandling om forfatterens rolle vil ofte være en af de vigtigste, institutionelle arenaer for konvergens mellem læsernes og litteraturkritikernes produktive arbejde.²⁴ Som et bidrag til den fortsatte udvikling af litterære pragmatikker i kølvandet på den poststrukturalistiske teori, artikulerer, ja faktisk kæmper min kommende bog *The Joyce of Reading*, for at forhandle en forestilling om Joyce frem, en forestilling om, at forfatteren af *Ulysses* fuldstændigt autoriserer læserens produktive arbejde. En sådan forestilling implicerer selvbevidsthed vedrørende forskellige strategier for læsning og fortolkning. Den implicerer endvidere en læseprocesuel forhandling om, hvad der kan tælle som viden om de tekstspecifikke kvaliteter, og en forhandling om den forfatter, der tæller som autoriserende agent for tekstlige træk og strategier.

Brian G. Caraher, Associate Professor, Department of English, Indiana University – Bloomington, U.S.A. Gæsteprofessor ved Institut for Litteraturhistorie og Engelsk Institut, Århus Universitet, 1992–1993.

Oversat af Marie Louise Bro Rasmussen

Noter:

1. Jonathan Culler, *On Deconstruction: Theory and Criticism after Structuralism* (Ithaca: Cornell University Press, 1982), pp. 64–78.
2. *Ibid.*, pp. 81–82, Inge Crosman Wimmers, *Poetics of Reading: Approaches to the Novel* (Princeton: Princeton University Press, 1988), specielt pp. xiv, 21–22, indikerer en

- holdning vedrørende roman-læsningens poetik, der i store træk tilnærmer sig den, som her læses frem hos Culler. Hun påstår, at "den litterære referent gradvist fremkommer under læse- processen gennem tekstlig føring og læsernes aktive samarbejde" (p.21).
3. Se det sidste kapitel, specielt pp. 242-53, i min bog *Wordsworth's "Slumber" and the Problematics of Reading* (University Park, PA : Penn State University Press) for en tilbundsående analyse af, hvad jeg anser for at være den litterære erfarings indledende "definitive træk". Jeg behandler interaktionen mellem læser og tekst som et uundgåeligt, strukturelt kendetegn ved den litterære læsnings erfaring.
 4. Michael Steig, *Stories of Reading: Subjectivity and Literary Understanding* (Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1989), p. 14.
 5. *Ibid.*, p. 11. Se også pp. xiv-xv.
 6. *Ibid.*, p. xiv
 7. *Ibid.*, p. 12.
 8. Paul B. Armstrong, "The Multiple Existence of a Literary Work" in: *The Journal of Aesthetics and Art Criticism* 44 (1986): 321-29, giver et kompakt fænomenologisk argument for det, som han kalder "tekstlig heteronomi". Han argumenterer for det litterære værks og dets fortolknings paradoksale status; tekstlig fortolkning er hverken autonom eller underordnet, men involverer "et engagement med en andethed" (p. 322). En redigeret og udvidet version af dette argument optræder som kapitel 2 i Paul B. Armstrongs, *Conflicting Readings: Variety and Validity in Interpretation* (Chapel Hill: University of North Carolina Press, 1990) pp. 20-43.
 9. *Ibid.*, p. 17.
 10. Se *Wordsworth's "Slumber" and the Problematics of Reading*, specielt pp. 15-99, 237-62. Kathleen McCormick, "Psychological Realism: A New Epistemology for Reader-Response Criticism," *Reader* 14 (Fall 1985) 40-53. Efterfølgende citater vil blive angivet i parentes. I et senere essay "'First Steps" in Wandering Rocks": Students' Differences, Literary Transactions, and Pleasures," in: *The Experience of Reading: Louise Rosenblatt and reader-Response Theory*, John Clifford (red.), (Portsmouth, NH: Boynton/Cook, 1991), pp. 127-46, trækker McCormick på Louise Rosenblatts og Roland Barthes' arbejder for at gøre rede for forskellige uoverensstemmelser i hendes studerendes læsnings transaktioner og fornøjelser ved at forsøge at blive den første til at komme til en forståelse af "Wandering rocks" episoden i *Ulysses*.
 11. Se Paul B. Armstrong, "The Conflict of Interpretations and the Limits of Pluralism", *PMLA* 98 (1983): 343, for en af de bedste formuleringer af denne pointe.
 12. *Ibid.*, p. 348. Se også den lille variation i denne holdning i Paul B. Armstrong, *Conflicting Readings. Variety and Validity in Interpretation*, p. 16. Kapitel 1 i denne bog er en revideret version af Armstrongs 1983 essay.
 13. Armstrongs bog giver et sæt af teoretiske overvejelser vedrørende problemet med variation i litterær fortolkning. Armstrong forsvarer stærkt dette faktum og uundgåeligheden af konflikt mellem læsninger i tilfælde af fortolkning og vurdering. Han anerkender, at forskelle i tro, overbevisning og fortolkeres valg frembringer konflikt mellem læsninger. Hans projekt er egentlig at beskrive den hermeneutiske realitet af forskellige forudsætninger for fortolkere frem for at "fremføre et eller andet specielt sæt af antagelser eller hermeneutiske praksisser" (p. xii). Men han tror, at "en middelevj imellem absolutismens ekstremisme og den ukontrollerede relativisme," imellem gyldigheden af fortolkning, som E.D. Hirsch gør sig til talsmand for, og Stanley Fish' neo-pragmatisk relativisme, er mulig og teoretisk ønskelig (p. xiii): "Selvom ingen teori kan forudsige, hvor et sæt af anskuelser vil lede én hen, er en af de gode ting ved at studere hermeneutisk konflikt og ved at sammenligne forskellige metoder, at en fortolker derved kan forstå risiciene og fordelene ved en bestemt metode mere klart. Hvis man kun kan forstå ved at overveje anskuelser, så er det at sætte konkurrerende anskuelser op imod hinanden en brugbar vej til at se, hvad hver medfører. En teori om fortolkende konflikter kan ikke love at gøre os til bedre læsere. Den kan dog hjælpe os til at forstå vor eget engagement mere til bunds og til at værdsætte andres engagement, selvom vi vælger ikke at dele deres anskuelser." (p.157) Selvom der er meget, der taler for denne bog, der handler om beskaffenheden af konflikten mellem fortolkende hypoteser i feltet af litterære studier - specielt dens tolerante og demokratiske etos, mangler den en stærk sans for de pragmatikker, der opstår ved forhandling og rekonstruktion blandt fortolkende hypoteser. Således forbliver konflikt for meget et spørgsmål om anskuelse og valg, og den er ikke åben nok for selv-reflektiv kritik vedrørende konsekvenserne og utilstrækkelighederne ved bestemte forudsætninger og ved de fortolkende hypoteser, de afføder.
 14. Paul Armstrong, *The Conflict of Interpretations and the Limits of Pluralism*, pp. 346-48, tilbyder tre "gyldighedstests, der begrænser fortolkningen og afmærker en grænse mellem tilladelige og utilladelige læsninger": (1) *inklusivitet*, eller en hypoteses "evne til at gøre rede for dele uden at møde uregelmæssighed og undergå raffineringer og udvidelser uden at blive forkastet", (2) *intersubjektivitet*, eller fælles vurdering af - eller tro på en fortolkende hypotese; (3) *effektfuldhed*, eller "evalueringen af en hypotese eller en forudsætning på pragmatisk grundlag for at se, om den har evnen til at lede til nye opdagelser og fortsat forståelse." De første to tests korresponderer her meget med Stephen Peppers to metoder til bekræftelse af forfinet eller kritiseret vidnesbyrd: strukturel bekræftelse (sammenhæng) og multiplikativ bekræftelse (konsensus). Armstrongs tredje test for effektivitet involverer, hvad jeg foretrækker at kalde "pragmatiske justeringer af opførelse", eller den form for pragmatisk og reformativ virkning, som litteraturlæsning og kritisk undersøgelse kan have på vore operative vaner, hvad angår viden og handlen. Se Stephen C. Pepper, *World Hypotheses: A Study in Evidence* (Berkeley. University of California Press, 1942) pp. 47-48, og min *Wordsworth's "Slumber" and the Problematics of Reading*, pp. 185-86, 188, 221.
 15. Se min *Wordsworth's "Slumber" and the Problematics of Reading*, pp. 182-85, for en diskussion, der støtter denne opfattelse.
 16. Robert Scholes, *Protocols of Reading* (New Haven. Yale University Press, 1989), pp. 6, 28. Se pp. 6-48 ekstensivt.
 17. Se kapitel 2, "Young Europe", af Dominic Manganiello, *Joyce's Politics* (London: Routledge & Kegan Paul, 1980). pp. 43-66, og Colin MacCabe, *James Joyce and the Revolution of the Word* (London. Macmillan, 1979), p. 160 så vel som kapitlet "Joyce's Politics" ekstensivt.
 18. Se min *Wordsworth's "Slumber" and the Problematics of Reading*, pp. 77-78, 254, for nogle tilføjende eksempler og argumenter for denne pointe.
 19. I kapitel 9, "The Conception and Documentation of the Author", i *Subjective Criticism*, pp. 238-63, beskriver David Bleich et fascinerende studie af en studerendes (Mr. D) respons på at læse *A Portrait of the Artist as a Young Man*. Den studerendes første læsning af værket er i høj grad motiveret af en stor lighed mellem den studerende og Stephen Dedalus' kamp med sin fader og med katolicismen og af en heroisk identifikation af Joyce med "en skriftende forfatter", og med "Stephen som et offer, en ener og en rebel" (p. 243). Efter læsning og diskussion af en anelig mængde biografisk materiale om Joyces liv og flere af hans arbejder, fremviser den studerendes anden respons på *A Portrait of the Artist* "en reduceret identifikation med Stephen", og et revideret billede af Joyce, som meget mindre heroisk og som en "ekstremt egoistisk og ambitiøs" forfatter (pp. 254, 258). Bleich konkluderer, at et billede af forfatteren kan være et væsentligt motiv for læsning og respons, og at

- viden om en forfatter fundamentalt set er viden om "ens egen opfattelse af forfatteren" (pp. 258-59).
20. Se Steig, specielt pp. 19-28, 33-37.
 21. Ibid., p. 36.
 22. Alexander Nehamas, "The Postulated Author: Critical Monism as a Regulative Ideal," in: *Critical Inquiry* 8 (1981): 144-45. Se også Nehamas, "Writer, Tekst, Work, Author," in: *Literature and the Question of Philosophy*, Anthony J. Cascardi (red.) (Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1987), pp. 265-91.
 23. Nehamas, "The Postulated Author", p. 145.
 24. I "Literature and Biography," in: *Russian Poetics: Formalist and Structuralist Views*, Ladislav Matejka og Krystyna Pomorska (red.) (Cambridge, Mass.: MIT Press, 1971), pp. 66-78, giver Boris Tomashevsky en overskuelig historisk analyse af de skiftende roller, som "biografiske forestillinger" om forfatteren har. Han understreger den konstruerede beskaffenhed af forestillinger om forfattere og poeter, forestillinger der er skabt af historisk specifikke grunde af givne skribenter og et givet publikum. (Essayet kom originalt på russisk i 1923.)